

що процес лікування був тривалим, складним і потребував багато зусиль (5 осіб), а також що на лікування довелося витратити дуже багато грошей (2 особи) (Рис. 6.)



**Рис. 6. Причини незадоволеності пацієнтів результатами лікування, % пацієнтів, які не задоволені.**

Отже, аналізуючи дані опитування серед населення м. Тернополя (вибірка 100 людей, віковий діапазон опитаних становив від 18-55 років, серед респондентів молодь віком від 18 до 25 років ( чоловіки – 29%; жінки – 71% опитаних); люди працездатного віку від 26 до 55 років ( чоловіки – 42%; жінки – 58% опитаних) щодо прийому гормональних препаратів можна зробити висновки, що близько 60% опитаних приймали гормони, займаючись самолікуванням, тобто без консультації у лікарів, отримуючи інформацію в основному з Інтернет - ресурсів (52%). Після результатів самостійного лікування 40% респондентів готові пройти аналогічний курс лікування, але тільки за рекомендацією лікаря. Ще стільки ж зазначили, що не повернуться до самолікування за жодних умов. Серед причин незадоволеності результатами самолікування найчастіше пацієнти зазначали про те, що після лікування їхнє самопочуття не покращилося, в тому числі 3 особи (4% незадоволених пацієнтів) зазначили, що воно навіть погіршилося. Також доволі типовою була проблема виникнення побічних ефектів та ускладнень внаслідок лікування. Серед «іншого» респонденти вказували, що процес лікування був тривалим, складним і потребував багато зусиль (5 осіб), а також що на лікування довелося витратити дуже багато грошей (2 особи).

*Цідило Аліна*  
*Науковий керівник – доц. Янковська А.*

## ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН РОМАНІВСЬКОГО СТАВУ

Актуальність дослідження Романівського ставу пов'язана із зміною його екологічного стану у зв'язку з рекреаційним та аграрним навантаженнями.

Метою дослідження є оцінити екологічний стан Романівського ставу на основі аналізу фізичних та гідробіологічних показників та розробити шляхи вирішення екологічних проблем.

Для досягнення поставленої мети були послідовно вирішені наступні завдання:

- ознайомитися з географічними особливостями території, на якій розташований став;
- з'ясувати вплив природних умов на гідроекоекологічну ситуацію ставу;
- провести гідрологічні та гідробіологічні дослідження ставу;
- виконати аналіз якості води на основі фізичних параметрів;
- дослідити екологічний стан берегів ставу;
- обґрунтувати шляхи вирішення екологічних проблем ставу.

Романівський став досліджувався за такими фізичними властивостями води, як температура, запах, прозорість, каламутність, кольоровість.

Температура, прозорість і каламутність досліджувалась у осінній та весняний періоди у 2019 та 2020 роках відповідно. Проводити дослідження у літній період є перспективою наших досліджень, адже улітку спостерігається основне рекреаційне навантаження.

Температурні показники допоможуть нам порівняти швидкість нагрівання і охолодження води в водоймі (табл. 1).

Таблиця 1.

	<i>Осінній період</i>	<i>Весняний період</i>	<i>Різниця</i>
<i>Середня температура</i>	+12	+7	5

Для визначення запаху досліджувана вода за температури 15–20 °С наливалась у колбу місткістю 150–250 см<sup>3</sup> на 2/3 її об'єму, накривалась годинниковим склом і струшувалась обертовими рухами. Потім колба відкривалась, і визначались запахи природного походження [1].

У результаті досліджень виявилось, що запах у ставу є слабким. У осінній та весняний періоди спостерігається рибний запах (табл. 2).

Таблиця 2.

	<i>Запах</i>	<i>Інтенсивність</i>
<i>Осінній період</i>	Рибний	Слабкий
<i>Весняний період</i>		

Прозорість води визначалась приладом Снеллена, який має вигляд скляного циліндра з плоским дном. Результати дослідження води на прозорість за кільцем переводились у показники, одержані при дослідженні води за шрифтом Снеллена [1].

Каламутність води зумовлена наявністю завислих у ній речовин мінерального або органічного походження. Каламутність води характеризувалась якісно і кількісно (якісно – ледь уловима каламуть, слабка, помітна та сильно каламуть, а кількісно – за вмістом, завислих речовин, що вираженні у міліграмах на 1 літр води) [1].

Кольоровість води також визначалась якісно і кількісно. Якісно - порівнюючи на білому фоні кольори профільтрованої досліджуваної води (воду фільтрують, якщо прозорість її нижча 20 см за Снелленом) і дистильованої, які наливались шаром однакової висоти у два безколірних циліндри з плоским дном [1].

Внаслідок досліджень прозорості, каламутності та кольоровості Романівського ставу було визначено, що дані характеристики екостану водойми для осіннього та весняного періодів є допустимими (табл. 3).

Таблиця 3.

	<i>Прозорість</i>	<i>Каламутність</i>	<i>Колоровість</i>
<i>Осінній період</i>	26	35,1	30
<i>Весняний період</i>	28	32,6	32

Для оцінки екологічного стану річок за гідробіологічними параметрами використовуємо метод Вудівісса, який дозволяє проводити біоіндикацію стану водойм за складом лише великих безхребетних тварин, які добре помітні неозброєним оком [2].

Таблиця 4.

<i>Тип водойми</i>	<i>Олігохети або мотиль</i>		<i>Водяний віслючок</i>		<i>Сума балів</i>
	<i>Кількість</i>	<i>Бали</i>	<i>Кількість</i>	<i>Бали</i>	
<i>β-мезосапробний</i>	8 шт.	3	6 шт.	3	6

Отже, в результаті наших досліджень було виявлено, що став є β-мезосапробним типом водойми і характеризується 3 класом якості води (забруднена).

Основними причинами забруднення ставу є вплив об'єктів сільського господарства та рекреаційна діяльність, внаслідок цього відбувається евтрофікація, замулення, втрата біорізноманіття тощо.



*Рис. 1. Сміття поблизу Романівського ставу*

Для подолання цих проблем запропонуємо такі шляхи вирішення: підвищити рівень озеленення ставу, повернути розорені землі знову у луки, проводити акції з прибирання водойми від твердих відходів, встановити більшу кількість контейнерів для сміття біля рекреаційних зон ставу (рис.1), окультурити став у закинутих місцях та на пляжах, проводити просвітницьку роботу з місцевим населенням, посилити контроль та штрафування за засмічення водойми, не допускати перевищення рекреаційного навантаження і деградації природного середовища.

Отже, в загальному можна сказати, що екологічний стан Романівського ставу є задовільним для рибальства та рекреаційної діяльності. Незважаючи на допустимий стан водойми, вона однозначно потребує очищення задля покращення екологічного стану до доброго.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Коротун І. М. Природні умови та ресурси України. Навчальний посібник. / І. М. Коротун, Л. К. Коротун, С. І. Коротун. – Рівне: ПП. Рожков, 2004. – 192 с.
2. Мальцев В. І. Визначення якості води методами біоіндикації: науково-методичний посібник. / В. І. Мальцев, Г. О. Карпова, Л. М. Зуб. – К.: Науковий центр екомоніторингу та біорізноманіття мегаполісу НАН України, 2011. – 112 с.